

5.4.2024

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunto perustuslakivaliokunnalle HE 16/2024

Asia

Hallituksen esitys sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain, terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 2 §:n sekä lastensuojelulain 27 ja 41 §:n muuttamisesta

Esityksessä on ehdotettu muutettavaksi terveydenhuollon palvelunantajien oikeutta luovuttaa potilastietoja. Tarkoitus on ollut myös säädellä tarkemmin henkilötietojen siirrosta sekä tiedonsaantioikeuden toteuttamisesta terveydenhuollossa. Lisäksi tarkennuksia on tehty terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen rooliin sähköisen aineiston käsittelyn ohjauksessa. Muutoksia on tehty myös siirtymäsäännöksiin sekä eräitä teknisiä muutoksia lastensuojelulakiin ja lakiin terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta.

Lausunto

Tietosuojavaltuutetun toimisto kiittää mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto ja lausua asiasta suullisesti perustuslakivaliokunnalle.

Apulaistietosuojavaltuutetulla ei ole huomautettavaa hallituksen esityksestä HE 16/2024 koskien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain, terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 2 §:n sekä lastensuojelulain 27 ja 14 §:n muuttamista.

Perustelut annetulle lausunnolle

Tietosuojavaltuutettu on lausunut asian käsittelyn aiemmassa vaiheessa hallituksen esityksestä 16/2024 sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 4.4.2024 (TSV/3249/2024). Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle annetussa tietosuojavaltuutetun lausunnossa ei ole nähty ehdotetun sääntelyn ja yleisen tietosuojasetuksen välillä säätämisen estäviä ristiriitaisuuksia. Tässä nyt annettavassa apulaistietosuojavaltuutetun lausunnossa kiinnitetään huomiota henkilötietojen käsittelyn ja perusoikeuksien väliseen suhteeseen.

Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen sivuilla 18–19 on todettu, että hallitus katsoo esityksen olevan sopusoinnussa perustuslain kanssa, minkä vuoksi ehdotettu laki voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksessä. Hallitus on kuitenkin pitänyt suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiassa lausunnon, koska esitys sisältää salassa pidettävien henkilötietojen luovuttamiseen liittyvää sääntelyä ja sääntely on merkityksellistä perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta

Lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä on punnittu eri perusoikeuksien välisiä suhteita. Perusoikeutta henkilötietojen suojaan on punnittu muun muassa suhteessa itsemääräämisoikeuteen oikeuteen sekä sosiaaliturvaan. Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan kohdan 4 mukaan henkilötietojen käsittely olisi suunniteltava niin, että se palvelee ihmistä. Oikeutta henkilötietojen suojaan tulee tarkastella sen tehtävään yhteiskunnassa ja sen on oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisesti oikeassa suhteessa muihin perusoikeuksiin.

Hallituksen esityksessä on tehty tarkastelu myös henkilötietojen suojan ja siihen olennaisesti liittyvän tiedollisen itsemääräämisoikeuden, ja muun muassa EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklan kesken.

Apulaistietosuojavaltuutettu toteaa, että mitä korkeampi riski henkilötietojen käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa yksityiskohtainen sääntely on. Tällä seikalla on katsottu olevan merkitystä myös arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta.

Apulaistietosuojavaltuutettu toteaa, että yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa on säädetty erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta henkilötietojen käsittelystä. Terveystietoa ilmaisevat tiedot kuuluvat erityisiin henkilötietoryhmiin, joiden käsittely on lähtökohtaisesti kielletty, ellei jokin 9 artiklan 2 kohdan a–j alakohdista täyty. Yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 3 ja 4 kohdissa on lisäksi säädetty tilanteista, joiden perusteella erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja voidaan käsitellä. Sosiaalihuollon henkilötiedot eivät kuulu yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisiin erityisiin henkilötietoryhmiin, mutta niitä kuitenkin pidetään erityisen arkaluonteisina tietoina, joiden käsittelyssä on syytä noudattaa vastaavaa varovaisuutta ja huolellisuutta kuin terveystietojenkin käsittelyssä. Apulaistietosuojavaltuutettu toteaa, että edellä olevaan viitaten on katsottava, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilötiedoissa on yleensä kyse siis myös korkean riskin ja arkaluonteisten tietojen käsittelystä.

Tiedonsaantioikeuksien osalta apulaistietosuojavaltuutettu toteaa, että tärkeää on rajata tiedot, joita sääntely koskee, ainoastaan välttämättömään tietoon. Lakia säätäessä tulee ottaa huomioon yksittäisen henkilön perusoikeus henkilötietojen suojaan suhteessa sosiaali- ja terveydenhuollon toimijan velvollisuuteen pitää huolta siitä, että hoito tai huolto tulee asianmukaisesti järjestetyksi. Asiassa tulee kiinnittää myös huomiota siihen, että mikäli asiasta jätettäisiin säätämättä, henkilön oikeus muihin perusoikeuksiin voi rajoittua tai niiden käyttö voi kokonaan estyä, jos ei ole löydettävissä yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaista laillista perustetta tietojen käsittelylle.

Allekirjoitus

Annina Hautala
Apulaistietosuojavaltuutettu

TIETOSUOJAVALTUUTETUN
TOIMISTO

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Yhteystiedot

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Sähköposti: tietosuoja@om.fi
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihte: 029 566 6700
Verkkosivut: tietosuoja.fi

